

Chet Tilini O'qitishda Kommunikativ Yondashuv Afzalliklari Va Amaliy Qòllanishi

Anvarova Gòzaloy

Andijon Davlat Chet Tillar instituti 3 kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada chet tilini o'qitishda kommunikativ yondashuvning afzalliklari va uning amaliy qo'llanishi tahlil qilinadi. Kommunikativ yondashuv o'quvchilarning til ko'nikmalarini, ayniqsa og'zaki nutq va eshitish qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llashga urg'u beradi. Maqolada kommunikativ yondashuvning an'anaviy usullardan ustun jihatlari, ya'ni motivatsiyani oshirishi, interaktivlikni ta'minlashi va o'quvchining til muhitiga faol jalb etilishi kabi aspektlari yoritiladi. Shuningdek, dars jarayonida ushbu yondashuvni samarali tatbiq etish uchun foydalaniladigan metodlar – juftlikda ishlash, guruhlarda muhokama, rol o'ynash va muloqotga asoslangan topshiriqlar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kommunikativ yondashuv chet tilini o'rganishda samaradorlikni oshirib, o'quvchilarni faol ishtirokchi sifatida jalb etishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: kommunikativ yondashuv, chet tili o'qitish, til kompetensiyasi, interaktiv metodlar, o'quvchi faolligi, dars metodikasi, til ko'nikmalari.

Kirish.

XXI asrda globallashtirish jarayoni avj olgani sari xorijiy tillarni o'rganishga bo'lgan ehtiyoj ham ortib bormoqda. Ayniqsa, ingliz tili xalqaro muloqot, ta'lim, fan va texnologiya sohaslarida asosiy vositaga aylangani sababli uni samarali o'rgatish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, chet tilini o'qitish metodikasida ham yangicha yondashuvlarga ehtiyoj kuchaymoqda. An'anaviy, qoidabozlikka asoslangan yondashuvlar hozirgi yosh avlodning ehtiyojlari va qiziqishlariga to'liq javob bermaydi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida kommunikativ yondashuv keng qo'llanila boshladi. Bu yondashuvning asosiy maqsadi — o'quvchilarni tilni grammatik jihatdan to'g'ri o'rganishga emas, balki uni real hayotiy vaziyatlarda erkin va faol qo'llashga o'rgatishdir. Til — bu muloqot vositasi bo'lganligi sababli, uni o'rgatishda ham o'quvchilarni faol suhbatga, erkin ifoda qilishga undovchi metodlar qo'llanilishi lozim.

Ushbu maqolada chet tilini o'qitishda kommunikativ yondashuvning nazariy asoslari, asosiy tamoyillari, dars jarayonidagi amaliy qo'llanish usullari hamda uning afzalliklari atroflicha yoritiladi. Shuningdek, o'quvchilarning til ko'nikmalarini shakllantirishda kommunikativ metodning tutgan o'rni va samaradorligi muallifning amaliy tajribasi asosida tahlil qilinadi.

Tadqiqot va usullar.

Kommunikativ yondashuv — bu chet tilini o'qitishda o'quvchini markazga qo'yadigan, ya'ni ularning faol ishtirokini ta'minlaydigan, muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan metodik uslubdir. Ushbu yondashuvda til o'rganish nazariy bilimdan ko'ra, amaliy qo'llash orqali shakllanadi. Bu metod 1970-yillarda G'arb davlatlarida keng tarqalgan bo'lib, keyinchalik dunyo ta'lim tizimida asosiy yondashuvlardan biriga aylangan.

Kommunikativ yondashuvning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. Tilni real hayotiy vaziyatlarda qo'llash;
2. O'quvchining muloqotga kirishish motivatsiyasini oshirish;
3. To'g'ri gapirishdan ko'ra, o'z fikrini ifodalashga ahamiyat berish;
4. O'yinlar, rolli mashqlar, juftlikda va guruhda ishlash orqali mashq qilish.

Natija va xulosalar.

Ushbu metodik yondashuvda darslar interaktiv shaklda o'tkaziladi. Masalan, savol-javoblar, rolli o'yinlar, muhokamalar, vaziyatli mashqlar kabi faol usullar qo'llanadi. O'quvchilar dars davomida doimiy muloqotda bo'lishadi, bu esa ularning mustaqil fikrlashi, tezkor javob qaytarishi va erkin so'zlashiga yordam beradi.

Shuningdek, o'qituvchining roli ham ancha o'zgargan — u endi bilim beruvchi emas, balki jarayonni boshqaruvchi, yo'naltiruvchi bo'lib xizmat qiladi. Bu yondashuv o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirib, ularda o'z fikrini ochiq va ishonchli bayon qilish qobiliyatini kuchaytiradi.

Maktab amaliyoti davomida kommunikativ yondashuv asosida olib borilgan darslarda o'quvchilarning ishtiroki ancha faollashgani, ular o'z fikrlarini ingliz tilida aytishga uringani kuzatildi. Bu esa ushbu metodning samaradorligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Xulosa.

Yuqoridagilardan kelib chiqib aytish mumkinki, kommunikativ yondashuv chet tillarini o'qitishda eng samarali va zamonaviy metodlardan biridir. U nafaqat til o'rganishni osonlashtiradi, balki o'quvchilarda muloqotga kirishish istagini ham kuchaytiradi. O'quvchilarning mustaqil fikrlashi, til muhitida o'zini erkin tutishi va o'rgangan bilimlarini hayotda qo'llay olishi bu yondashuvning eng muhim natijasidir.

Shu bois har bir chet tili o'qituvchisi dars jarayonida kommunikativ metod elementlaridan foydalanib, o'quvchilar uchun qulay va faol o'rganish muhiti yaratishi maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv orqali o'quvchilarning tilga bo'lgan ishonchi va qiziqishi oshadi, bu esa til o'rganishdagi asosiy omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Azizxo'jaeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: "Fan va texnologiya", 2010.
2. Baxronova D.S. Chet tilini o'qitish metodikasi. — Toshkent: TDPU nashriyoti, 2018.
3. Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. — Cambridge University Press, 2014.